



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 554/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., Košická 37, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Ulica L. Novomeského 25, Pezinok, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 200/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 32 Ro 5165/06) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 200/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 32 Ro 5165/06) porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 200/2007 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., n e p r i z n á v a finančné zadost'učinenie.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 554/2013-12 z 12. novembra 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., Košická 37, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 200/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 32 Ro 5165/06).

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní č. k. 18 C/200/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II sa prikazuje konať a rozhodnúť bez zbytočných prietahov.

3. Obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia s. r. o. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 4.500,- € (slovom: štyritisícpäťsto euro), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu .

4. Obchodnej spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia s. r. o. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom: dvestošesťdesiatdeväť eur a 58 centov), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia. “

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 2154/2013 z 27. januára 2014 vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, ktorá priznala prietahy vo veci v období od 12. mája 2009 do 22. februára 2010 čiastočne z objektívnych príčin (pre práceneschopnosť sudcu v období od 7. septembra do 30. septembra 2009 a od 9. novembra do 18. novembra 2009). K dôvodom namietanej dĺžky konania uviedla:

„Vec vedená na tunajšom súde pod sp. zn. 18 C/20072007 je vec sledovaná predsedom súdu, pričom k sťažovateľom namietanej dĺžke konania poukazujem na skutočnosti, že i napriek tomu, že vec nie je právoplatne ukončená, tunajším súdom už trikrát vec predkladal na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave, a to

1) dňa 18. 09. 2007 z dôvodu odvolania odporcu voči uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (spis sa na krajskom súde nachádzal 5 mesiacov),

2) dňa 27. 11. 2008 z dôvodu odvolania odporcu voči uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (spis sa na krajskom súde nachádzal 6 mesiacov),

3) dňa 24. 02. 2012 z dôvodu odvolania odporcu voči rozsudku (spis sa na krajskom súde nachádzal 12 mesiacov), ktoré skutočnosti výrazne prispievajú k dĺžke konania.

Taktiež mám za to, že odporca sám svojim správaním prispieva k prietahom konania, nezúčastňuje sa riadne stanovených pojednávaní.

Tunajší súd vo veci stanovil sedem pojednávaní, z toho na štyri pojednávania sa odporca nedostavil.

V súčasnosti sú vo veci vykonávané úkony priebežne, termín pojednávania je stanovený na deň 03. 03. 2014.“

Predsedníčka okresného súdu zároveň uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne

a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 200/2007.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1),

správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie okresného súdu o zaplatenie žalovanej sumy 5 228 Sk istiny s prísl. za poskytovanie právnych služieb. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Navrhovateľ sa v konaní domáha zaplatenia peňažnej pohľadávky z titulu poskytnutých právnych služieb. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom k tejto problematike existuje rozsiahla a v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 18 C 200/2007 nesignalizuje ani faktickú zložitosť predmetnej veci, preto ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, ktorým je správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svojím správaním výrazne prispela k predĺženiu trvania konania. Celkovo ospravedlnil konateľ sťažovateľky svoju neúčast' na pojednávaniach štyrikrát pre práceneschopnosť. Z uvedeného dôvodu okresný súd odročil pojednávania nariadené na 18. október 2010, 6. december 2010, 31. január 2011 a 21. január 2014. Z dôvodu kolízie termínu pojednávania s pojednávaním na inom súde sa konateľ sťažovateľky nezúčastnil ani pojednávania konaného 23. marca 2011. Konateľ sťažovateľky sa prvýkrát zúčastnil pojednávania pred okresným súdom až 9. októbra 2013. Aj keď ústavný súd uznáva, že práceneschopnosť účastníka konania je relevantným dôvodom na ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaniach pred všeobecnými súdmi, nemožno však pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka (sťažovateľa) na priet'ahy v konaní na tieto okolnosti neprihliadnuť, pokiaľ skutočne mali preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že zásielky adresované sťažovateľke boli vo väčšine prípadov neúspešne doručované pre nepreberanie poštových zásielok konateľom sťažovateľky a fikcia doručenia spravidla nastala až ich uložením na pošte, čo tiež prispelo k predĺženiu celkovej doby konania vo veci.

Sťažovateľka tiež využila svoje právo na podanie procesných návrhov, najmä právo na opravný prostriedok – odpor proti platobnému rozkazu z 10. mája 2007, odvolanie proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov za podaný odpor z 30. augusta 2007 a 19. novembra 2008, odvolanie proti prvostupňovému rozsudku vo veci z 5. augusta 2011, odvolanie proti uzneseniu o uložení zaplata súdneho poplatku za odvolanie z 29. novembra 2011, o ktorých rozhodoval Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Ústavný súd stabilne uvádza, že za prierahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkov konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (napr. III. ÚS 242/03).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je postup samotného okresného súdu.

Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 18 C 200/2007 začalo 22. decembra 2006 návrhom na vydanie platobného rozkazu (v tom období bolo vedené pod sp. zn. 32 Ro 5165/06) a dosiaľ nebolo právoplatne skončené. Trvá teda viac ako 7 rokov. Uvedená dĺžka konania signalizuje, že v konaní nedochádza k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty účastníkov konania. Z prehľadu procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že prvostupňový súd v posudzovanom konaní nevykonal relevantnú procesnú činnosť v období od 12. mája 2009 do 22. februára 2010 (viac ako 9 mesiacov) od 22. februára 2010 do 5. augusta 2010 (viac ako 5 mesiacov), od 7. mája 2013 do 9. októbra 2013 (5 mesiacov). Za túto dobu teda nevykonal žiadny úkon smerujúci

k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v preskúmvanej veci počas súdneho konania nachádzala.

Okresný súd okrem označenej nečinnosti podľa názoru ústavného súdu konal aj neefektívne. Za neefektívny postup súdu považuje ústavný súd aj prijaté rozhodnutie vo veci samej č k. 18 C 200/2007-127 z 23. marca 2011 na pojednávaní bez prítomnosti sťažovateľky. Krajský súd uvedený rozsudok okresného súdu zrušil svojím uznesením sp. zn. 1 Cob/85/2012 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, keď dospel k záveru že *„súd prvého stupňa v danom prípade uskutočnil pojednávanie, na ktorom vyhlásil rozsudok v neprítomnosti odporcu bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky uvedené v ust. § 101 ods. 2 O. s. p., čím odňal tomuto účastníkovi možnosť konať pred súdom“*.

Pre úplnosť ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že obdobia, počas ktorých sa spis nachádzal na druhostupňovom (krajskom) súde z titulu konania o odvolaniach, nemožno pripočítat' na ťarchu okresného súdu, ktorý v tomto čase objektívne nemohol ovplyvniť priebeh ani plynulosť skúmaného konania.

Napriek tomu, že aj sťažovateľka svojím správaním a aj procesnými úkonmi prispela k doterajšej dĺžke konania, ústavný súd nemohol prehliadnuť skutočnosť, že uvedené konanie trvá už viac ako 7 rokov a je poznamenané aj čiastočnou nečinnosťou okresného súdu a jeho neefektívnou činnosťou, a preto rozhodol, že v konaní okresného súdu sp. zn. 18 C 200/2007 došlo k zbytočným prieťahom, a v nadväznosti na to aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení označených práv sťažovateľky v zmysle § 56

ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € z dôvodu pretrvávajúceho stavu právnej neistoty. Predmetom sporu je suma 5 228 Sk, t. j. približne 174 €, čo je v značnom nepomere s požadovaným zadosťučinením.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Sťažovateľka sa výrazným spôsobom podieľala na vzniknutých prietáhoch uvedených v bode 2, preto by bolo popretím účelu inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia priznať jej aj finančné zadosťučinenie.

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy konania v sume 269,58 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,16 €, režijný paušál 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Právna zástupkyňa sťažovateľky deklarovala, že je platcom DPH, túto

skutočnosť však nedoložila relevantným dôkazom, a preto ústavný súd na uvedené tvrdenie neprihliadol. Sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), celkovo v sume 275,94 €.

Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila náhradu trov v sume celkovo 269,58 €, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov v uplatnenej výške, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014